

[P. M. Dam.]

krati allerede i 1943 en plan til modernisering, fornyelse og rationalisering af vort erhvervsliv, herunder en femårsplan til fornyelse af vor fiskerflåde med dieseltrawlere, større skonnerter og langlinefartøjer. De til gennemførelsen af denne plan nødvendige love blev udarbejdet med bistand af amtmand Hilbert, som jeg, uden at gå nogen andens ære for nær, anser for at være en af de allerdygtigste embedsmænd, Færøerne har haft, og uden hvis dygtighed man næppe ville have klaret krigens vanskeligheder så godt, som man gjorde.

På Færøerne fandtes der dengang tilstrækkelige midler til at gennemføre denne måske i sin art første allround national-økonomiske plan i Norden eller på denne side af skillelinien mellem øst og vest. Man var også enig om nødvendigheden af en omlægning af vort erhvervsliv, særlig hvad angik fornyelsen og moderniseringen af vort fiskerierhverv, men man var ikke i stand til at acceptere den af os foreslåede vej, særlig ikke den måde, på hvilken midlerne skulle tilvejebringes. Man fandt den for drastisk.

Men skibene skulle anskaffes. Man gik så den, som en taler udtrykte sig, liberalistiske vej. Man sagde: såfremt en fisker, en sammenslutning eller skibsreder selv kunne skaffe nogle penge som egenkapital og få bankernes tilsagn om et førsteprioritetslån, skulle den under krigen oprettede erhvervslånefond yde andenprioritetslån. Dette førte til et planløst og vilkårligt indkøb af gamle, brugte skibe, som det i de allerfleste tilfælde kostede store summer at gøre i stand.

Det kan i denne forbindelse være interessant at bemærke, at man i 1944 i Island blev enig om et forslag til fornyelse af Islands fiskerflåde, der i sin idé og struktur nøje svarede til det af det færøske socialdemokrati fremsatte forslag. Der kan ikke siges andet, end at det er noget mistrøstigt at sammenligne den vej, som islændingene gik, med den vej, som man på Færøerne fulgte. Vi fik vel skibene, men ikke som islændingene nye og hypermoderne, som vi havde drømt om, men skibe, som man i England, Danmark og andre steder ville af med.

Man kan med rette sige, at det var forfærdeligt, at vore under krigen opsparede midler skulle anvendes på en så irrationel måde. Men eftersom de forslag, som jeg

gjorde mig til talsmand for, ikke kunne vinde flertal, mente jeg og mit parti, at vi på grund af den fortvivlede mangel på skibe subsidiært måtte gå den såkaldte liberalistiske vej og lade alle få frit slag til at anskaffe sig de fartøjer, de havde lyst til og økonomisk kunne magte med førsteprioritetsbanklån og andenprioritetslån fra den færøske erhvervslånefond. Og sandheden tro må det siges, at skibenes anskaffelse ikke bare løste beskæftigelsesproblemet de første år efter krigen, men for de fleste skibes vedkommende var driften også rentabel og overskudsgivende, så længe fiskepriserne holdt sig og prisen på udrustningsartiklerne som fiskegrejer og andet ikke røg op i skyerne.

Så satte imidlertid krisen ind. Kronen blev nedskrevet, hvilket forringede mulighederne for forrentningen og amortiseringen af lånene. Priserne på fersk fisk i England faldt, blev stadig ringere og ringere, medens anskaffelsen af fiskegrejer og anden udrustning blev stadig dyrere, hvilket gjorde, at alt, som hed ferskfiskeri med trawlerne var umuligt, og da landsstyret i misforstået nidkærhed nægtede mange af trawlerne at tage på det da mere indbringende saltfiskeri, men tvang dem på ferskfiskeri for, som man udtrykte sig, at redde det under krigen oparbejdede marked for fersk fisk i England, kom selskaber som Arbejdernes Trawlerdrift og andre, der loyalt bøjede sig, ud for store tab. Man havde også den fejlagtige opfattelse af englænderne, at de ville reservere os en goodwill og fortrinsret på deres marked som tak for færingernes indsats ved uden ophør at fortsætte med leverancen af fersk fisk til det engelske marked selv under den periode, da minefaren, undervandsbådsvaren og i det hele taget krigsfaren kulminerede, og da hverken islændingene eller nogen anden nation turde eller ville sejle med fisk til England. Man mente, at vi ville sætte denne goodwill og fortrinsret til, hvis vi ikke fortsatte som hidtil med levering af fersk fisk til det engelske marked.

Krisens værste fase kom med Korea-krigen. Dens udbrud kom som et lyn fra klar himmel. De skibe, der under krigsudbrudet befandt sig på fiskeri ved Bjørnøen og i Beringshavet, indstillede straks fiskeriet og skyndte sig hjem med tom